Raadsvoorstel

Onderwerp	Actualisatie kaderstelling rechtmatigheid 2026 (Controleprotocol, normen- en toetsingskader en notitie rechtmatigheidsverantwoording)
Zaakid	2026-143448
Auteur	Feyza Turan +31793468924 F.Turan@zoetermeer.nl
Gemeentesecretaris a.i.	Meijer, A.S.
Afdelingshoofd	Schippers H.M. (Marcel)
Portefeuillehouder	Wethouder Boerboom
Medeverantwoordelijke(n)	

Uiterste behandeldatum (+ reden)	17 december 2026 (Controleprotocol 2026 moet in 2026 vastgesteld worden).
Programma(s)	Alle
Eerdere besluitvorming	Niet van toepassing.
Samenvatting	Het Controleprotocol 2026 inclusief normen- en toetsingskader en de Notitie rechtmatigheidsverantwoording Zoetermeer 2026 zijn voor 2026 geactualiseerd. Met het jaarlijks vaststellen van het controleprotocol worden de kaders voor de accountantscontrole en rechtmatigheidsverantwoording (inclusief het geactualiseerde normen- en toetsingskader) vastgelegd. Daarmee voldoen we aan de wettelijke eisen conform het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO). In het normenkader is alle regelgeving voor de accountantscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. In het toetsingskader is het interne normenkader uitgewerkt in specifieke bepalingen waarvan de naleving wordt getoetst. De Notitie Rechtmatigheidsverantwoording Zoetermeer 2026 beschrijft de wijze waarop het college verantwoording aflegt over de financiële rechtmatigheid en sluit aan bij de geactualiseerde Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. De voorgestelde kaders vormen de basis voor de accountantscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording over 2026. Het controleprotocol)inclusief het normen- en toetsingskader) notitie rechtmatigheidsverantwoording Zoetermeer worden ter vaststelling voorgelegd bij dit voorstel.
Bijlagen	1. Controleprotocol 2026 2. Normenkader 2026 3. Toetsingskader 2026 4. Notitie rechtmatigheidsverantwoording Zoetermeer 2026

Raadsbesluit

Raadsvoorstel Actualisatie kaderstelling rechtmatigheid 2026 (Controleprotocol, normen- en toetsingskader en notitie rechtmatigheidsverantwoording)
2026-143448

De raad van de gemeente Zoetermeer;
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 27 oktober 2026

besluit

1. Het Controleprotocol 2026 vast te stellen.
2. Een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves en een rapporteringsgrens van € 250.000 vast te stellen.
3. Het Normenkader 2026 vast te stellen.
4. Het Toetsingskader 2026 vast te stellen.
5. De Notitie rechtmatigheidsverantwoording Zoetermeer 2026 vast te stellen.

Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 17 december 2026

de griffier, de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding
Met het jaarlijks vaststellen van het controleprotocol worden de kaders voor de accountantscontrole en rechtmatigheidsverantwoording, inclusief het geactualiseerde normen- en toetsingskader, vastgelegd. Daarmee wordt voldaan aan de wettelijke eisen conform het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO). In het normenkader is alle relevante regelgeving voor de accountantscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. In het toetsingskader is het interne normenkader uitgewerkt in specifieke bepalingen waarvan de naleving wordt getoetst. Het controleprotocol wordt, inclusief het normen- en toetsingskader, ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Bespreking in de auditcommissie volgt in november 2026. Mochten daar nog wijzigingen uit voortkomen, dan volgt een gewijzigd voorstel aan de raad.

Op 21 maart 2025 zijn in het Staatsblad belangrijke wijzigingen gepubliceerd die betrekking hebben op het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO). Aanleiding hiervoor waren geconstateerde imperfecties in wet- en regelgeving. De belangrijkste wijzigingen voor de rechtmatigheidsverantwoording en de accountantscontrole hebben betrekking op:

1. **Definitieve introductie van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening (BBV)**
   Het college van B&W was al zelf verantwoordelijk voor de verantwoording over de financiële rechtmatigheid. In plaats van de accountant, rapporteert het bestuur over fouten én onduidelijkheden. Nieuw was dat fouten en onduidelijkheden bij elkaar opgesteld moeten worden die boven een verantwoordingsgrens uitkomen. Daarnaast mag de verantwoordingsgrens maximaal 2% van de totale lasten, excl. de toevoegingen aan de reserves zijn.

2. **Eén "nieuwe" goedkeuringstolerantie van 2% voor de accountant (BADO)**
   Voorheen hanteerde de accountant aparte toleranties voor fouten (1%) en onzekerheden (3%). Die zijn samengevoegd tot één wettelijke goedkeuringstolerantie van 2% van de totale lasten (excl. toevoegingen aan reserves).

3. **Uniformering controle op specifieke uitkeringen (BBV/SiSa).**
   De accountant geeft een expliciet oordeel over de rechtmatigheid van specifieke uitkeringen. Dit oordeel komt in een aparte sectie in de controleverklaring. Ook het college moet deze fouten/afwijkingen opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Op 14 december 2020 heeft de raad de verantwoordingsgrens vastgesteld op 1% van de totale begrote lasten. Op 17 oktober 2022 is de rapporteringsgrens vastgesteld op € 100.000,-. Hiermee werd destijds aangesloten bij de door de accountant gehanteerde goedkeuringstolerantie. Door de wijziging van de regelgeving moeten fouten en onzekerheden vanaf 2025 gezamenlijk worden beoordeeld.

In 2025 had de raad besloten de verantwoordingsgrens van 1% en de rapporteringsgrens van € 100.000,- niet aan te passen. De gemeente Zoetermeer heeft dit destijds besloten omdat de fouten en onzekerheden, ook na de wetswijziging, binnen de geldende toleranties bleven en de interne beheersing aantoonbaar op orde was.

Voorgesteld wordt de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording te verhogen van 1% naar 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves en de rapporteringsgrens te verhogen van € 100.000,- naar € 250.000,-. Hiermee wordt aangesloten bij de gewijzigde landelijke regelgeving en de uniforme goedkeuringstolerantie van 2% die geldt voor de accountantscontrole. Daarnaast sluit dit aan bij het advies van de accountant om de in het BADO opgenomen grenzen te volgen. Hierdoor ontstaat meer uniformiteit tussen de accountantscontrole, de rechtmatigheidsverantwoording van het college en de informatievoorziening aan de raad.

Beoogd effect
De ervaringen van de afgelopen jaren laten zien dat de huidige verantwoordingsgrens van 1% bij de jaarrekening 2025 slechts eenmaal is overschreden. Dit bevestigt dat de omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden beperkt is en dat de bestaande beheersmaatregelen in belangrijke mate functioneren. Door de verantwoordingsgrens te verhogen naar 2% ontstaat een beter werkbare inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording en kan de aandacht meer worden gericht op financieel materiële en bestuurlijk relevante afwijkingen en risico's.

Vanaf 2026 wordt bovendien tweemaal per jaar integraal gerapporteerd over de uitkomsten van de verbijzonderde interne controle. Ook geconstateerde onrechtmatigheden worden hierin opgenomen, ongeacht de financiële omvang. Daarnaast worden onrechtmatigheden betrokken die door het team Inkoop worden geconstateerd. Door deze periodieke rapportages ontstaat juist meer tussentijds inzicht in de kwaliteit van de interne beheersing en de naleving van wet- en regelgeving.

De verhoging van de verantwoordings- en rapporteringsgrens leidt daarom niet tot minder toezicht of minder transparantie, maar tot een verschuiving van de aandacht naar risico's en afwijkingen die daadwerkelijk van belang zijn voor de bestuurlijke besluitvorming. De verhoging van de rapporteringsgrens van € 100.000,- naar € 250.000,- draagt daarnaast bij aan een betere leesbaarheid en informatiewaarde van de rechtmatigheidsverantwoording, doordat de focus komt te liggen op de meest relevante risico's en bevindingen.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico’s

1. Het Controleprotocol 2026 vast te stellen.
2. Een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves en een rapporteringsgrens van € 250.000 vast te stellen.
3. Het Normenkader 2026 vast te stellen.
4. Het Toetsingskader 2026 vast te stellen.
5. De Notitie rechtmatigheidsverantwoording Zoetermeer 2026 vast te stellen.

Argumenten
1.1 Het controleprotocol bevat de kaders voor de accountantscontrole van de jaarrekening 2026 en de rechtmatigheidsverantwoording van het college.

2.1 In te stemmen met een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves en een rapporteringsgrens van € 250.000,-.
De landelijke regelgeving biedt ruimte voor een verantwoordingsgrens tot maximaal 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves. Voorgesteld wordt de verantwoordingsgrens te verhogen van 1% naar 2% en de rapporteringsgrens van € 100.000,- naar € 250.000,-. Hiermee wordt beter aangesloten bij de goedkeuringstolerantie die de accountant hanteert en ontstaat een beter uitvoerbare en werkbare inrichting van de rechtmatigheidsverantwoording. Hierdoor kan de aandacht meer worden gericht op financieel materiële en bestuurlijk relevante

afwijkingen en risico's.

Vanaf 2026 wordt tweemaal per jaar integraal gerapporteerd over bevindingen, risico's en verbeterpunten uit de verbijzonderde interne controle. Hierdoor blijven management, directie, college en auditcommissie gedurende het jaar geïnformeerd over geconstateerde onrechtmatigheden en risico's, ook wanneer deze niet leiden tot opname in de rechtmatigheidsverantwoording of toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.

3.1 en 4.1 Het normenkader bevat de relevante wet- en regelgeving voor de accountantscontrole en rechtmatigheidsverantwoording. Het toetsingskader werkt dit uit in concrete bepalingen waarop wordt getoetst.
In het normenkader zijn alle gemeentelijke verordeningen benoemd. De onderdelen A (kritisch) en B (niet kritisch) bevatten verordeningen die in het kader van de toetsing op rechtmatigheid worden betrokken in de verbijzonderde interne controle door de gemeente.

In het toetsingskader wordt aangegeven aan welke bepalingen uit de regelgeving in het normenkader al dan niet financiële consequenties worden verbonden en welke daarmee onderdeel vormen van controle in het kader van rechtmatigheid. Het vaststellen van het normenkader is wettelijk verplicht. Het vaststellen van het toetsingskader is dat niet. Vanwege het raakvlak tussen de kaders wordt ervoor gekozen om het toetsingskader ook door de raad vast te laten stellen.

5.1 De Notitie Rechtmatigheidsverantwoording Zoetermeer 2026 beschrijft de wijze waarop het college verantwoording aflegt over de financiële rechtmatigheid en sluit aan bij de geactualiseerde Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV.

Kanttekeningen
2.1 Door de verhoging van de verantwoordingsgrens en rapporteringsgrens worden minder afwijkingen afzonderlijk zichtbaar in de rechtmatigheidsverantwoording en paragraaf bedrijfsvoering.
De voorgestelde grenzen blijven echter binnen de wettelijke kaders van het BBV en BADO en sluiten aan bij de goedkeuringstolerantie die geldt voor de accountantscontrole. Daarnaast worden relevante bevindingen, risico's en onrechtmatigheden gedurende het jaar gemonitord en gerapporteerd via de reguliere VIC-rapportages en accountantscontrole.

Financiën
Niet van toepassing.

Controleprotocol
Niet van toepassing. Dit voorstel heeft geen gevolgen voor het controleprotocol. Met dit voorstel worden het controleprotocol en het daarbij behorende normen- en toetsingskader juist geactualiseerd en vastgesteld voor het betreffende controlejaar.

Participatie en Communicatie
Niet van toepassing.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten
Niet van toepassing.

Rapportage en evaluatie
De resultaten van de accountantscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording maken onderdeel uit van de jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening).

Planning
Niet van toepassing.